Egyházi Könyvtárak Egyesülése
. 1092 Budapest, Ráday u. 28.

Szakmai beszámoló

Egyházi Gyűjtemények Konferenciája

NKA pályázati azonosító: 208108/00116

A háromnapos rendezvény 2023. július 3. és 5. között zajlott Kecskeméten. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülését a Kecskeméti Református Egyházközség fenntartásában működő könyvtár és levéltár látták vendégül, és segítették a szervezésben, illetve lebonyolításban. A szakmai társszervezetek, úgymint az Egyházi Múzeumok Egyesülete és a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete szintén szervezőként és a kecskeméti tagintézményeik révén lebonyolítóként is együttműködtek a közösen utoljára több mint tíz évvel korábban megrendezett konferencián.

A kecskeméti találkozás első napjának délutánján a három szervezet egymást követő időpontokban tartotta meg a közgyűlését, hogy azok a kollégák, akik több szervezet életében is érintettek, zavartalanul részt tudjanak venni rajtuk. Időközben a helyi egyházi gyűjtemények (könyvtár, levéltár, Ráday Múzeum) vezetett megtekintésére volt lehetősége azoknak, akiknek éppen nem kellett egy-egy közgyűlésen részt venniük. (További közgyűjtemények megtekintésére a konferencia második napján volt lehetőség.) A közgyűlésen az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének tagsága egy könyvtárral bővült.

18 órától közös ökumenikus istentisztelettel folytatódott a konferencia, amelyen az igehirdetés Jeremiás 36. része alapján történt, melynek az Isten kijelentését tartalmazó irattekercs és a vele kapcsolatban állók, a próféta-szerző illetve a befogadók, a nép különböző rendű-rangú és érdekeltségű tagjainak a viszonyulása, a sorsa volt a témája. Az emberi és szakmai üzenetet és közös éneklést követően a helyi Grádics Kórus J. S. Bach 6 Schübler korál c. művét hallgattuk meg.

A konferencia második napján az előadások mindhárom egyesület részvételével olyan témákat érintettek, amelyek mindhárom gyűjteményi ág számára relevánsak, illetve az együtt gondolkodást és együttműködést segítik elő. A digitális bölcsészet és a mesterséges intelligencia olyan újdonságok a közgyűjteményi területen is, amelyeket ismerni és használni megkerülhetetlen mindhárom szakterületen.

Az előadások első blokkjában elméleti alapozású felvezetések hangzottak el a levéltári, könyvtári és múzeumi területről. **Koltai András** (Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Levéltár, MELTE elnöke) a *Digitális kihívások az egyházi gyűjteményekben* című előadásában kiemelte, hogy a digitalizáció nem elszigetelt, úgymond „egy a sok közül" területe a gyűjteményeknek, hanem összefügg mindennel, a gyűjtemények létjogosultságától, a szimbolikus önreprezentáción át az adatok, dokumentumok minél szélesebb körű felhasználásáig. Azaz új tudás és ismeretek

létrehozásáig, amely már túl is mutat egy-egy gyűjtemény hatókörén. Az információtechnológiai eljárásokon vagy akár a mesterséges intelligencián alapuló feldolgozási és szolgáltatási rendszerek azonban nem válthatják ki a személyes reprezentációt és közvetítést, amely az egyházi hitéleti és kulturális örökségről való tanúságtétel hitelességének záloga. **Takács Dániel** (ELTE ÁJK Kari Könyvtár) *Mesterséges micsoda* című előadásában a mesterséges intelligencia elnevezésére, meghatározására vonatkozó, gyakran akár félrevezető próbálkozásokat vette számba, és a működés felől tett kísérletet a szakszerű meghatározásra. A meghatározott algoritmusok alapján történő hatalmas számítási kapacitásban rejlő potenciál és megvalósult, megvalósuló felhasználási módok bemutatásával arra ösztönözte a hallgatóságot, hogy bátran merjék a monotóniatűrést igénylő, formalizálható, ismétlődő feladatokat MI projektekbe terelni. Azért, hogy a meglévő emberi intelligencia és kapacitás kreatív, csak ember által létrehozható és végezhető feladatokra szabaduljon fel, mert ezek mentén keletkezik újabb hozzáadott érték a meglevő adatokhoz, állományokhoz, szolgáltatásokhoz. **Almási Zsolt** (PPKE, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar) *Digitális könyvészet* című előadásában olyan képekről és alkotási folyamatokról, létrehozott művészeti alkotásokról beszélt, amelyekben a MI-nak volt kulcsszerepe, ugyanis a szöveges utasítások alapján létrehozott képek már múzeumi kiállítási tárgyként is szerepeltek. A lehetőség művészetelméleti és művészetpszichológiai kérdéseket is feszeget, és ezek foglalkoztatták a hallgatóságot is a leginkább a konferencián.

Az előadások második blokkjában **Kómár Éva** (Magyar Nemzeti Múzeum) *Múzeumok az online térben, lehetőségek és kihívások* címmel az elmúlt pandémiás időszak kihívásait és működőképes megoldásait foglalta össze. Az online tér többirányú kommunikációra alkalmas tér, amelyben a látogató alkotó, feldolgozó, rendező szerepet is magára ölthet, közreműködhet gyűjtemények, kiállítások létrehozásában személyes tárgyak, dokumentumok, fotók felajánlása, megosztása vagy osztályozása révén. A múzeumok felőli információmegosztásra a virtuális valóság és a kiterjesztett valóság technológiák adnak instant módon lehetőséget. A magyar múzeumok még óvakodnak attól, hogy teljes online transzparenciát vállaljanak, vagyis hogy műtárgyleírásaikat, műtárgyfotóikat teljes terjedelemben megosszák a világhálón, pedig arra már most szükség lenne, hogy más gyűjteményi ágazatokkal közös névtereket használjanak. **Bánki Zsolt** (Magyar Nemzeti Levéltár Informatikai és Innovációs Igazgatóság) A névterek mint a hiteles tudás forrásai: a Magyar Nemzeti Levéltár földrajzi névtér projektjének bemutatása című előadásában beszámolt arról a fejlesztésről, amelyet az elmúlt években megvalósítottak. A projektelőadás lépésről lépésre vázolta azokat a forrásokat, amelyeket felhasználtak, a döntési pontokat, az adatpontosság elérésére végzett ismételt eljárásokat, illetve a MI felhasználásáról is beszámolt a projekt során. Ez azért is példaértékű, mert az eredeti források adatszerkezetének megtartásával és a forrásjelölés megőrzésével dolgoztak, illetve felhasználva az Országos Széchényi Könyvtár Geotauruszát megvalósították két gyűjteményi ág együttműködését. Gyakorlati bizonyítékát adták ezzel a gyűjtemények egymásra utaltságának, illetve ékesen bizonyították az elvégzett munka többszörös hasznosulását is. **Szerényi Ildikó** (Magyar Nemzeti Levéltár Informatikai és Innovációs Igazgatóság) *Önkéntesek és mesterséges intelligencia* című előadásában egy sikeres MI implementációról számolt be, amely ráadásul önkéntesek tevékenységét is fel tudta használni. 170.000 digitalizált kézírásos oldalból 2,8 millió név kinyerését és átírását oldották fel MI alapú kézírásfelismerő szoftver segítségével, melyet az önkéntesek névfeloldása alapján tanítottak be.

A konferencia délutáni programja a Városháza felújított épületének és az új látogatóközpont megtekintésével indult, és négy különböző vezetett séta keretében további közgyűjteményi és egyházművészeti célpontok meglátogatásával folytatódott.

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
. 1092 Budapest, Ráday u. 28.

A konferencia harmadik napján a társszervező egyesületek önálló szakmai munkára invitálták tagjaikat. A könyvtári szekcióban hét előadásra került sor, amelyek változatos témákat kínáltak, összegzéseket, jövőbeli terveket vagy feldolgozással, kiállításrendezéssel kapcsolatos tudásmegosztást.

Az első előadást a házigazda, **Bán Magdolna** (Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára) tartotta. Prezentációjából megismerhettük a gyűjtemények múltját, felépítését, tevékenységeit, őszinte vallomásként szó esett a lehetőségekről és rájuk való kitartó várakozásról is. A közösség szerves részeként él a könyvtár, melyet a kutatókon kívül gyülekezetek tagjai is előszeretettel használnak. A könyvtár munkatársainak gondozásában számos egyházi kiadvány jelenik meg.

Kádárné Zsoldos Edit (Bethlen Gábor Református Gimnázium és Szathmáry Kollégium) a református egyházi gyűjtemény jelenlegi állapotáról számolt be. A számos képpel illusztrált előadásban megláthattuk, milyen nagy munka áll mögöttük, amíg a hatáskörükbe tartozó gyűjteményeket, a befogadó épületegyüttesek rendezték és az olvasók fogadására alkalmas helyekké tudták varázsolni.

A sok református gyűjtemény között megismerhettük az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Tittel Pál Könyvtárát **Oszlánczi Krisztina** előadásából. A barokk környezetben található egyetemi könyvtár sikeresen ötvözi a régi és a modern megjelenést, és mindezt színvonalas szolgáltatások otthonává teszi. A könyvtár magasan képzett és kreatív munkatársai aktív résztvevői és alakítói a város számos programjának.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára munkatársaként **Baloghné Vida Irén** tartott előadást a periodikák feldolgozásának folyamatáról. A Corvina IKR SER modulja segítségével a folyóiratok nyilvántartása, érkeztetése és állományba vétele már elektronikus formában valósítható meg. Nagy előnye, hogy az érkeztetés pillanatában már látszik az online katalógusban a beérkezett szám.

Ezt követően Csurgóra látogathattunk el **Violáné Bakonyi Ibolya** (Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium és Kollégium Könyvtára) kalauzolásával, aki „Estve siralom… reggel öröm…”: hírek a Csokonaiból címmel tartotta meg előadását. Az elmúlt néhány év történéseiről adott képes beszámolót, illetve beszélt a Csokonai 250 jubileumhoz kapcsolódó terveikről is.

Schilde René a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei munkatársa a Petőfi 200 évfordulóra megálmodott és megvalósított kiállításunkról számolt be. Végig követhettük a folyamatot a kiállítás gondolatának megszületésétől kezdve a tényleges megvalósulásig. A visszajelzések alapján a színvonalasra sikerült kiállítás kicsiknek és nagyoknak egyaránt nagyszerű élményt nyújt.

A nap zárásaként pedig **Bálint Ágnes** (EKE elnök) számolt be a stratégiai munkacsoport éves munkájáról, és biztatott minden kollégát a tudásmegosztásra, közös munkálkodásra.

A kecskeméti konferencia és találkozás nemcsak a szakmai előadások, hanem a kötetlen beszélgetések által is a továbbképzés, a kapcsolattartás és kollegiális támogatás rendkívül megtermékenyítő és gyümölcsöző alkalma volt, amelyen harminckét tagkönyvtárból vettek részt a kollégák összesen 73-an.

A rendezvényről a Reformátusok Lapja négyoldalas képes riportot készített, amelyet a szakmai beszámolóhoz csatolunk (Reformátusok Lapja 67. évf., 29. szám, 2023. július 16.), illetve egyesületünk Hírlevelében számolunk be róla részletesen, mely szabadon elérhető az egyesület honlapján (https://eke.hu/hirlevelek). A Hírlevél vonatkozó oldalait szintén csatoljuk a szakmai beszámolóhoz.